

PM Rotel I + Rotel VIII (Dnr KS 2020/1455)

En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål (Ds 2020:23)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 15 januari 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarråden Anna König Jerlmyr och Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål” till kommunstyrelsen. Utredningen föreslår att polisen ges en ökad möjlighet att i förebyggande syfte göra husrannsakan för att söka efter vapen eller andra farliga föremål. Den nya regeln om husrannsakan omfattar gemensamt tillgängliga utrymmen i eller i anslutning till flerbostadshus. För att minska incitamenten att dra in unga i kriminalitet föreslår utredningen vidare att kravet på särskilda skäl för husrannsakan, kroppsvisitation och beslag hos barn under 15 år inte ska gälla om det finns särskild anledning att anta att den unge utnyttjas av annan i brottslig verksamhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslagen i utredningen.

Våra synpunkter

Arbetet mot brottsligheten och den otrygghet den skapar är en av den grönbåa majoritetens främsta prioriteringar. Därför har vi genomfört omfattande satsningar på till exempel fler trygghetskameror, fler ordningsvakter och förbättringar i stadsmiljön för att fler områden ska uppfattas som trygga och säkra av stadens invånare. Den ökande brottsligheten i landet utgör ett flertal utmaningar för staden som måste motverkas med många olika typer av insatser.

Vi välkomnar och ser positivt på flera av utredningens förslag. När brottsligheten sprider sig och till sin karaktär blir grövre och mer våldsam är det viktigt att samhället anpassar sin verktygslåda därefter och inte reagerar med passivitet. Därför ställer vi oss bakom utredningens uppfattning att i valet mellan att skydda barn från att tidigt dras in i kriminalitet och att skydda dem från en något ökad risk att utsättas för

husrannsakan, beslag och kroppsvisitation väger det förstnämnda intresset över. Vi vill dock, liksom stadsledningskontoret gör i sitt tjänsteutlåtande, framhålla vikten av att Polismyndigheten uppfyller sin skyldighet att inkomma med orosanmälan till socialtjänsten i de fall de utför de tvångsåtgärder, vilka föreslås av utredningen, så att informationen kommer socialtjänsten tillhanda. Vi anser också att utnyttjande av barn för kriminella tjänster som att förvara narkotika och vapen bör ge strängare straff till den äldre kriminella som anstiftat eller på annat sätt uppmanat eller uppmuntrat till brottet. Det bör också övervägas om ett sådant brott eller straffskärpning bör konstrueras så att den äldre kriminella måste ha förvissat sig om att inga barn dragits in i ens egna kriminella verksamhet för att kunna undgå straffskärpningen. Vi vill också peka på att socialtjänsten i landets kommuner vore betjänt av en sammanställning av evidensbaserade åtgärder av det slag som socialtjänsten förväntas vidta i dessa fall. Barn som utnyttjas i kriminella syften måste få allt det stöd och den hjälp de behöver för att komma bort från en kriminell livsstil. Det är således väsentligt att socialtjänsten, men även skolan, känner trygghet i den vägledning de har att luta sig tillbaka mot när de arbetar med de här barnen.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 16 december 2020

ANNA KÖNIG JERLMYR OCH JAN JÖNSSON

Bilaga

Promemorian En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Att barn används av kriminella är extremt oroväckande och vi ser nödvändigheten i lagen, då de kriminella inte skyr några medel utan utnyttjar barn för sina ändamål.

Vi vill lyfta de väldigt viktiga synpunkterna som lyfts fram av stadsledningskontoret när det gäller frågan om att polisen inkommer med en orosanmälan till socialtjänsten. Om lagen genomförs utan att förändras så kommer socialtjänsten stå utan nödvändig information och kan då inte agera. Att socialtjänsten hålls uppdaterad är något som verkligen behövs göras när barn är inbegripna i kriminella kretsar.

Vi instämmer också i stadsledningskontorets syn på att ett nationellt stöd gällande dessa svåra frågor bör finnas och utvecklas.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog, Kadir Kasirga och Karin Gustafsson (alla S) och Rashid Mohammed (V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

Det är mycket allvarligt att det dödliga våldet och kriminalitet söker sig ned i åldrarna och att barn utnyttjas för brottslighet utifrån sin unga ålder. Det är viktigt att krafttag tas för att stoppa denna utveckling dock ställer vi oss kritiska till delar av förslaget som gäller barn.

En del av förslaget är att ta bort kravet på särskilda skäl för kroppsvisitation av barn under 15 år om det finns särskild anledning att den unge utnyttjas av annan brottslighet. En sådan här åtgärd bör sättas i relation till den rasistiska slagsida mot etniska minoriteter som föreligger en sådan förändring. Svarta personer löper 25 gånger högre risk att stoppas än vita och de med asiatiskt ursprung eller härkomst tre gånger risk. Det vore önskvärt att detta förslag och dess konsekvenser hade utretts mer omfattande och att aspekter om rasism hade vägts in. I värsta fall kan det leda till att barn och unga som är en särskilt sårbar grupp får sin integritet kränkt fastän de inte är misstänkta för något brott vilket i förlängningen kan leda till ett skadat förtroende för myndigheter.

Vi vill framhålla att det viktigaste arbetet mot att unga rekryteras in i kriminalitet är genom förebyggande arbete. Att satsa på ungas utbildning och säkra en jämlik skola såväl som att motverka fattigdom som meningsfull fritid måste prioriteras i arbetet mot det ökande våldet.

Remissammanställning

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål” till kommunstyrelsen. I promemorian redovisas att utredningens uppdrag har sin bakgrund i en rad uppmärksammade skjutningar och sprängningar, som har väckt frågor kring polisens möjlighet att använda tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarlig brottslighet. Uppdraget har bestått i att se över polisens utrymme för husrannsakan utanför förundersökning och att lämna förslag som förbättrar polisens möjligheter att söka efter vapen och andra farliga föremål.

Syftet med uppdraget har varit att ge polisen bättre redskap i arbetet mot skjutningar och annan allvarlig brottslighet. Utredningen har konstaterat att polisens förutsättningar att vidta åtgärder i förebyggande syfte är begränsade, samtidigt som brottsligheten på senare tid har förändrats på ett oroväckande sätt. Effektiviteten i det brottsförebyggande arbetet skulle förbättras om husrannsakan får användas i förebyggande syfte i fler situationer än i dag.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har tagit del av Justitiedepartementets remiss och svarar i de delar den avser verksamhet som rör kommunen. Detta innefattar endast förslag om ny lagstiftning rörande tvångsmedel mot barn. Stadsledningskontoret är i grunden positiv till utredningens förslag som bidrar till stadens arbete för att uppnå kommunfullmäktiges mål om att *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i*.

I promemorian beskrivs en oroande utveckling när det gäller barn, att de i vissa fall utnyttjas för att till exempel förvara och transportera vapen och andra farliga föremål. Det konstateras att ju yngre barnet är, desto svårare har det att överblicka de framtida konsekvenserna av sitt handlande och att det kan vara svårt för samhället att bryta destruktiva mönster när barnet har kommit i kontakt med kriminella kretsar redan innan han eller hon är straffmyndig. Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om att yngre barn allt oftare dras in i kriminalitet och utnyttjas och att det finns en lucka i lagstiftningen. Det är mot den bakgrunden bra att föreslagen förändring genomförs.

Stadsledningskontoret vill peka på behovet av att Polismyndigheten uppfyller sin skyldighet att inkomma med orosanmälan till socialtjänsten i de fall de utför dessa tvångsåtgärder så att informationen kommer socialtjänsten tillhanda. Detta då 6 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare inte torde vara tillämplig i dessa fall. Utan orosanmälan har socialtjänsten ingen information om att tvångsmedel använts utifrån dessa förutsättningar att agera på.

Vidare anser stadsledningskontoret att ett sådant prioriterat område som att förhindra att unga dras in i kriminalitet skulle ha användning av nationellt stöd med att sammanställa och

tillgängliggöra evidensbaserade arbetsmetoder som kan användas i de insatser som socialtjänsten förväntas göra. Även ny forskning och internationella erfarenheter som sammanställes på ett lättillgängligt sätt skulle vara av värde.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.